

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A szakvélemény tárgya: Torrent oldal üzemeltetőjének szerzői jogi felelőssége és a filmalkotások jogtulajdonosait ért vagyoni hátrány mértékének meghatározása

Ügyszám: SZJSZT-29/17.

A Testület részére feltett kérdések

1. A vádiratban leírt elkövetési magatartás „torrentezés” sérti-e az adott filmalkotáshoz kapcsolódó szerzői jogokat, ha igen milyen jogokat, milyen módon sért?
2. A vádiratban található listán szereplő filmalkotások szerzői jogi védelem alatt állnak-e, ha igen ki a védelem jogosultja, ki a szerzői jog gyakorlója az adott alkotás esetén. Milyen módon lehetséges meghatározni egy adott filmalkotás vonatkozásában, hogy fennáll-e a szerzői jogi védelem, és kit illet a szerzői jogi védelem, adott esetben kinek a szerzői jogai sérülnek az adott filmalkotás terén.
3. A vádiratban szereplő filmlistán szereplő filmek esetén filmalkotásonként milyen vagyoni hátrány éri a vádiratban leírt elkövetési magatartás – „torrentezés” – következtében a szerzői jogi védelem jogosultjait?
4. Van-e különbség a szerzői jogi védelem jogosultját ért kár összege tekintetében attól függően, hogy a jogsértést a vádiratban írt elkövetési magatartással vagy más módon követték el?
5. A „torrentezéshez” használt weboldal üzemeltetése milyen módon járul hozzá az adott filmalkotások vonatkozásában a szerzői jogi védelem megsértéséhez?

A Testület a fenti kérdéseket az alábbiakban válaszolja meg.

Ad 1./

A vádiratban foglaltak elkövetési magatartás „torrentezés” egyértelműen sérti a filmalkotások vagyoni jogosultjainak a szerzői jogait, mivel az adott tevékenység „feltöltéssel” megvalósuló tevékenységi eleme a szerzői jogosult 1999.évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (Szt.) 26.§ (8) bekezdésének 2. mondatában biztosított nyilvánossághoz közvetítéshez fűződő jogait sérti (az SZJSZT a 07/08/1. számú szakvéleményében foglalkozott részletesen a magatartás szerzői jogi minősítésével). A weboldal üzemeltetője nem mentesülhet azon az alapon, hogy ő csak közvetítő szolgáltatói tevékenységet végez amint arra több jogeset is rámutat a nemzetközi joggyakorlatban (EUB GS Media-Sanoma, Pirate Bay ítéletek). A jelen ügyben szereplő weboldalhoz hasonló elven, ún. torrent fájl alapú „fájlcsereelő” rendszerként működő The Pirate Bay online megosztó platform ügyében, előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott ítéletében (C-610/15. Stichting Brein kontra Ziggo BVXS4All Internet BV) az Európai Bíróság rögzítette, hogy az INFOSOC irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az kiterjed az olyan megosztó platform interneten történő rendelkezésre bocsátására és üzemeltetésére, amely a védelem alatt álló művekre vonatkozó metaadatok indexálásával és keresőmotor működtetésével e platform felhasználói számára lehetővé teszi, hogy e műveket megtalálják, és azokat egy peer-to-peer hálózat keretében megosszák. Az EUB hangsúlyozta, hogy a platform üzemeltetői a művek rendelkezésre bocsátásában megkerülhetetlen szerepet játszanak. Így a nyilvánossághoz közvetítés nem csak a „feltöltéssel”, hanem magának az oldalnak az üzemeltetésével, a „feltöltés” lehetőségének megteremtésével és támogatásával is megvalósul.

Ad 2./

A vádiratban felsorolt populáris, zömében amerikai gyártású filmalkotások vonatkozásában nagy biztonsággal állítható, hogy azok mindegyike szerzői jogi védelemben részesül, azok vonatkozásában a védelmi idő még nem járt le és a nemzetközi jogi egyezmények alapján megilleti a hazai jogosultakkal megegyező jogvédelem a nemzeti elbánás jogelve alapján. A film, mint többszerzős mű, esetében az utolsóként elhunyt filmszerző halálát követő 70 éves időtartam a „torrentezéssel” érintett filmalkotásoknál még nem telhetett el. Egyetértésben a 2017. május 4-i tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített docens úr, mint szerzői jogi kérdésekben megidézett tanú által is elmondottakkal, az Szjt. 2. §-a által hivatkozott nemzetközi egyezmények (Berni Unió Egyezmény, TRIPS) a nemzeti elbánás elvét követve olyan nemzetközi lefedettséget adnak a jogosultak számára, amelynek révén kijelenthető, hogy a filmlistán szereplő valamennyi filmalkotást hazánkban is megilleti az Szjt. által biztosított szerzői jogvédelem a szerzői jogsértésekkel szemben.

A jogosultak kilétét illetően a Testület a tárgyban felhasználási jogok vonatkozásában megerősíti, hogy a filmek előállítói vagy, ha erre engedélyt adtak harmadik személyeknek, akkor származékosan e felhasználások gyakorlására a film előállítótól jogosultságot szerzett filmforgalmazók rendelkeznek a felhasználási jogokkal.

Ad 3./

A Btk. 419. § (1) 17. pontja értelmében vagyoni hátrány a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny. Mivel egy mű nyilvánosságához közvetítése esetében vagyonban okozott kárról nem beszélhetünk, így a vagyoni hátrány megállapítása szempontjából az elmaradt vagyoni előny vizsgálata szükséges. A következetes bírói gyakorlat és az SZJSZT szakvélemények az elmaradt vagyoni előny minimum összegét annak a jogdíjnak az összegében határozzák meg, amelyet a jogsértéssel megvalósított felhasználás ellenében a jogsértőnek fizetnie kellett volna. Emellett természetesen figyelembe vehető az a körülmény is, hogy adott mű jogsértő felhasználása nyilvánvalóan csökkenti a jogszerű felhasználások, és így az azokból származó jogdíjbevételek mértékét. Mivel azonban ennek eredménye nehezen összegezésre hozható, így a gyakorlat az elmaradt jogdíjnak megfelelő összegben határozza meg a vagyoni hátrány minimumát.

Megjegyezzük, hogy ami a jogosultak esetében elmaradt vagyoni előny, az a jogsértést megvalósító felhasználóknál az Szjt. 94. § (1) bekezdés e) pontja szerinti gazdagodásként jelentkezik. A gazdagodás minimális összege megegyezik a meg nem fizetett jogdíjnak megfelelő összeggel, hiszen a felhasználó gazdagodott azáltal, hogy nem fizetett jogdíjat a jogosultaknak.

Tekintettel arra, hogy a jogdíj összege a felek szabad megállapodásának tárgya és arra vonatkozóan semmilyen külső igazodási pont nem létezik, ezért az elmaradt jogdíj összegét a bírósági gyakorlat és az SZJSZT a gazdagodás és a vagyoni hátrány vonatkozásában egyaránt a jogosultak nyilatkozatait figyelembe véve vagy becsléssel állapítja meg. Tekintettel arra, hogy a jogdíjat a jogosultak alkalmazzák egymás között, így azok összegéről ők nyilatkozhatnak, függetlenül attól, hogy egy büntető ügyben esetleg sértettként vesznek részt. Az SZJSZT a 03/14 sz. szakvéleményében is rögzítette, hogy amennyiben a jogsértéssel érintett felhasználási forma nem áll közös jogkezelés alatt, akkor az okozott vagyoni hátrány tekintetében a jogai megsértett jogosult nyilatkozata lehet irányadó. Ez jelen esetben a sértetti körbe tartozó nemzetközi filmvállalatokat jelenti, melyek érdekvédelmi szervezetként korábban az ASVA adott véleményét a vagyoni hátrány minimumával kapcsolatban.

A Testület korábbi szakvéleményeit (SZJSZT 03/2014, SZJSZT 03/2016) konzekvensen az ASVA 2009-ben megformált, a filmenként bekövetkezett vagyoni hátrányt a filmenkénti engedélyezési jog ellenértékének megfelelően 800USD minimális jogdíjban alakította ki. A 2017. május 4-i tárgyalási jegyzőkönyvben tanú is hivatkozott az ASVA által képviselt jogosulti kört ért vagyoni

hátrány e számítási módjára. A tanúként meghallgatott szakértő vitatja ennek az összegnek a helytállóságát, azt túlzónak tartja és az eltelt időszakban a felhasználási jogok gyakorlásának eltérő piaci környezetét, valamint a külföldi és magyar piaci viszonyok eltérő jellegét hozza fel érvelésében.

A Testület e körben elsődlegesen hangsúlyozza, hogy nem tartozik szerzői jogi szakkérdések körébe annak precíz definiálása, hogy pontosan milyen mértékű elmaradt jogdíj állapítható meg az egyes jogtulajdonosok vonatkozásában és így mi az a vagyoni hátrány, amely őket érte. A Testület hatáskörét nem túllépve a fentiek miatt e körben álláspontját ismételten arra építi, hogy a jogosultakat filmként ért vagyoni hátrány az az összeg, amelyet a jogtulajdonosok érdekvédelmi szervezete vagy azok reprezentatív többsége filmként megjelöl, mint a piacon a hasonló felhasználások engedélyezéséért járó elmaradt jogdíjat. Rendkívül sokféle számítási módja létezhet a jogdíjnak, ez változik felhasználási módonként, területenként és filmalkotásonként. Egészen pontos jogdíjszámítást e körben csak akkor lehetne elvégezni és elsősorban a jogosultaknak, mint sértetteknek, ha kiterjedt piaci összehasonlító elemzéseik alapján kimutatható lenne mindaz a járulékos vagyoni hátrány, ami a „torrentezés” folytán őket éri. Ilyen adatok és elemzések a Testület rendelkezésére bocsátott iratanyagokban nem lelhetőek fel.

A vagyoni hátrány megállapítása szempontjából a Testület így arra az álláspontra helyezkedik, hogy a vagyoni hátrány minimálisan az a díj, amelyet az adott piacon a reprezentatív jogosulti többség elfogadott, az a jogalkalmazásban meghonosodott. Ez szükségképpen így marad mindaddig, amíg ezt a jogtulajdonosok saját érdekvédelmi szervezete útján más számítási módokkal, és általuk e körben rendelkezésre bocsátott adatokkal alátámasztottan nem jelöli meg másként. Magyarország tekintetében ilyen eltérő új orientációs díjtételekről a Testületnek egyelőre nincsen tudomása.

A Testület az ASVA 2009-es adataiból a minimális 800 USD-nek megfelelő jogdíj összeget mint vagyoni hátrányt annál is inkább megalapozottnak és túlzónak semmiképpen nem tartja, mivel a „torrentezés”, mint jogosulatlan felhasználás, az új technológiáknak köszönhető médiakonvergenciával jellemezhető piaci környezetben, az egyébként még jogkövető felhasználásoknál is egyre rövidülő ún. „médiablakban” (az az időskála, amelynek során a filmalkotás eljut a klasszikus, mozi, televíziós felhasználásoktól az egyre nagyobb nézői kört lefedő különféle interneten elérhető nyilvánosságig) anyagilag rendkívül hátrányos a jogtulajdonosok számára. A „torrentezés” bárki számára lényegében könnyen hozzáférhető, közismert és magánszemély, „letöltői”, azaz fogyasztói oldalon hazánkban társadalmilag meglehetősen kevésbé elítélt, büntetőjogilag a gyakorlatban a fogyasztói tömegek irányában nem szankcionált, jogsértő film elérési móddá vált. Ennek tömeges elterjedése a jogtulajdonosokat megfosztja attól a kontroll lehetőségétől, hogy jogosultságaikat rentábilisan kiaknázhassák, amely a jelentős anyagi befektetéseket feltételező filmiparban már régóta komoly üzleti kihívás. A jogtulajdonosok szempontjából tehát nem csupán úgy jelentkezik a vagyoni hátrány, hogy az adott jogsértő felhasználás miatt egy konkrét jogdíjtól elesnek (pl. egy letöltés elmaradt díja), hanem globálisan vesznek el a kontrollt a forgalmazási láncolatban, elesnek számos más felhasználási mód után járó jogdíj beszedésétől. Ebben az értelemben tehát a Testület éppen ellenkezőleg, úgy látja, hogy az elmúlt néhány évben a „torrentezés” egyre egyszerűbb és tömegesebb előfordulásával a jogdíjminimum, mint a vagyoni hátrány egy minimum átalány összege, az akkori 800 USD összeget szükségképpen meghaladó összeg kell, hogy legyen mára. Az új filmalkotások elsődleges és másodlagos, valamint a régebbi filmek másodlagos pl. televíziós vagy jogdíjjal szabályosan, a jogosultak engedélyével hozzáférhető SVOD, videomegosztó és egyéb új technológiákkal hozzáférhető módon történő forgalmazásából származó bevételektől a jogtulajdonosok az egyre tömegesebb „torrentezés” következtében jelentős mértékben elesnek, miközben a filmgyártás és filmforgalmazás költségei nem csökkentek az elmúlt években. Tehát kimondható, hogy a vagyoni hátrányuk hazánkban lineárisan növekvő tendenciát mutat az elmúlt években.

A jogtulajdonosok a legális piaci környezetben bevett szokásos módon, felhasználási díjigényeiket e felhasználási jogok filmenként történő engedélyezésére többségében a filmenkénti minimálisan 800 USD összegben határozták meg.

Ezt a számítást osztja az SZJSZT 03/14 szakvéleménye, visszautalva az ASVA Alapítvány 2009-es kimutatására, amely hozzáférhetővé tételenként 800-3000 USD között helyezi el az elmaradt filmenkénti felhasználási díj ellenértékét, amely díj a tárgyban filmekenél az okozott vagyoni hátránnyal megegyezik.

Indokolt mértéktartó módon a filmenkénti alsó határ (800 USD) figyelembevétele jelen ügyben is, hiszen a tárgyban filmek többségében nem a legújabb kasszasikerek körébe tartoznak.

Alappal feltételezhető továbbá, hogy – bár látogatottsági adatok és ezek összevetése más legális szolgáltatókéval nem áll rendelkezésre az iratok között – nem mérhető a weboldal pontos látogatottsága egy olyan költséges marketinggel és ennek révén ismertséggel felruházott tartalomszolgáltatói portál látogatottságával, amelyet a legálisan működő nagy tartalomszolgáltatók folytatnak kifejezetten profit szerzési célból. A kifejezetten széles körű marketinggel bevezetett legális tartalom szolgáltatók nyilvánvalóan a társadalom legszélesebb körében ismert szolgáltatók, így piaci részesedésükhöz mérten esetükben a 800 USD fölötti jogdíj tartományok alkalmazottak.

Nem indokolt tehát a Testület álláspontja szerint a vádlottak által elkövetett jogsértések miatt az alapdíjnál magasabb elmaradt jogdíj, mint vagyoni hátrány megállapítása a jogtulajdonosok javára, vagyis az a minimális jogdíj alkalmazható, amelyért egyáltalán egy jogtulajdonos tipikusan egy ilyen felhasználásra már engedélyt ad egy, a piacon még nem bevezetett szolgáltatónak.

A Testület ugyanakkor felhívja a figyelmet arra az Európában terjedni látszó megközelítésre, mely szerint a jogosulatlan lehívásra hozzáférhetővé tétellel okozott kár mértékét a letöltésekhez viszonyítottan állapítják meg a bíróságok. Így a Párizsi Fellebbviteli Bíróság a wawa-mania.eu oldal ügyében (az oldalon egy olyan fórum működött, ahová a felhasználók linkeket tölthettek fel, amelyekre kattintva jogsértő tartalmakat tároló szerverekre lehetett eljutni, és ezeket a tartalmakat letölteni) a jogosultakat a felhasználási jogaik megsértése révén ért kár kiszámítására a következő módszert dolgozta ki: *„az elérhetővé tett műveket szorozzuk meg a megtekintések számával, majd ezt osszuk el kettővel (mert a bíróság véleménye szerint csak kb. minden második megtekintést követ letöltés) és az így kapott eredményt szorozzuk meg 2 EUR-val”*.

Ez utóbbi számítási mód alkalmazásával tovább pontosítható és a tényleges megtekintésekhez kapcsolható a vagyoni hátrány mértéke, mivel az adott oldalon megvalósuló felhasználói aktivitáshoz igazodik. Ez minden ügyben az adott tényállás feltárásakor vizsgálandó a letöltések számának vizsgálatának elvégzésével, amelyre a Kúria döntésével 2016-ban rámutatott arra, hogy szerzői jogi perekben nem, hanem kizárólag a büntető eljárásokban a hatóságok részéről kezdeményezhető az, hogy az internetes szolgáltatók a tényleges letöltést elvégzők IP címeit és más adatait hozzáférhetővé tehessek, amely mint bizonyítási eszköz nélkülözhetetlen lenne a komplexebb fentebb ismertetett, tényleges letöltés alapú vagyoni hátrány számítási módszernek. Emellett arról sem szabad megfeledkezni, hogy a jogosítás során szabott díjnak jellemzően van egy minimális, átalány összege, amelyet a felhasználónak mindenképpen meg kell fizetnie függetlenül a letöltések számától.

A fentieket összegezve megállapítható, hogy a rendelkezésre álló információk alapján a vagyoni hátrány megállapítása során ki lehet indulni az ASVA által meghatározott 800 USD/film elmaradt jogdíj összegből. Azonban tekintettel arra, hogy a 2009 óta eltelt nyolc évben a lehívásra hozzáférhetővé tétel, mint felhasználási mód, felértékelődött, jelentősen megváltoztak a

felhasználói szokások és a felhasználási eljárások költségei, valamint a piaci körülmények, indokolt lehet a piacon általánosan alkalmazott jogdíj összegének aktualizálása a jogosultak nyilatkozatai alapján. A vagyoni hátrány összegének meghatározásakor figyelembe kell venni azt is, hogy az adott film tekintetében milyen felhasználói aktivitás történt, hiszen ha például egy alkotást senki nem „töltött le”, annál vagyoni hátrány sem következhetett be.

Ad 4./

A Testület e kérdés megválaszolásánál kiemeli, hogy irreleváns az, hogy milyen technikai, informatikai megoldással történik a jogvédett tartalom nyilvánossághoz közvetítése, „feltöltése és letöltése”. A szerzői jogsértő cselekmény függetlenül attól megvalósul, hogy azt milyen összetett, esetleg több résztvevős technológiai megoldással érik el a résztvevők.

Ad 5./

Az 1./ kérdésre adott válaszában a Testület utalt arra, hogy a résztvevők sokaságában a torrent oldal üzemeltetője egyértelműen felelős a megvalósult jogsértésekért, hiszen tudomása van arról, hogy engedély nélküli, azaz jogsértő nyilvánossághoz hozzáférhető tétel valósul meg weboldalának közreműködésével. Nem mentesülhet, mint közvetítő szolgáltató, hiszen a tartalmak tekintetében – amint arra a vádlottak kihallgatásakor fény is derült – tudatában vannak cselekményeik céljával, eredményével, hatásával, sőt ők maguk keresik és töltik is fel a filmeket sok esetben és szervezik, építik a folyamatban résztvevő le és feltöltést végző közösséget, arra motiválják a felhasználókat, hogy minél több alkotást töltsenek fel. Az üzemeltetők, moderátorok ellenőrzik a feltöltött fájlokat, elősegítik azok könnyebb elérhetőségét. Önmagában megvalósítja a jogsértést az a magatartás, hogy a megosztó platform rendelkezésre bocsátásával megteremtik a lehetőségét annak, hogy a felhasználók a műveket p2p hálózat keretében megosszák egymással. Az Európai Bíróság a fent megjelölt C-610/15. sz. ítéletében kifejezetten rögzítette, hogy az üzemeltetők a művek rendelkezésre bocsátásában megkerülhetetlen szerepet játszanak, hiszen nélkülük a felhasználók nem, vagy csak nehézségek árán jutnának hozzá az adott művekhez.

Nem hivatkozhat egy oldal üzemeltetője alappal arra, hogy jövedelemszerzés célja nem vezérli tevékenységüket, hiszen egyrészt rezsiköltségeiket reklámbevételekből illetve adományokból finanszírozza, másrészt önmagában az a tény, hogy közreműködik a jogdíjak megfizetése nélkül történő jogosulatlan felhasználások népszerűsítésében és maga is tömegesen végzi azt, amely lényegében jelentős megtakarításként jelentkezik, mint ki nem fizetett jogdíj.

Budapest, 2017. október 16.

dr. Sár Csaba
a tanács elnöke

dr. Kricsfalvi Anita
a tanács előadó tagja

dr. Ferkócza Noémi Veronika
a tanács szavazó tagja